

Hur undersöker jag?

Konst som informationskälla

AV-ARKKI
DISTRIBUTIONSCENTRET
FÖR FINLÄNSK MEDIEKONST

MEDIEKONST FOSTRAR!

www.av-arkki.fi/edu

Hur undersöker jag? Konst som informationskälla

Registrerade användare får gratis titta på de verk som hör till läropaketet i AV-arkkis webbservice www.av-arkki.fi/edu, som är avsedd för medie- och konstfostran.

Läropaketets skriftliga material kan också laddas ner gratis i PDF-format i samma www-adress. Genom att registrera sig som användare får läraren ett lösenord och rätt att använda videorna som en del av undervisningen. Verken finns också på DVD-skiva, som man får hyra och använda i undervisningen, ifall det inte är möjligt att i undervisningssituationen spela upp dem via nätet.

© AV-arkki, distributionscentret för finländsk mediekonst

Artikkelit: Hannele Cantell, Kati Rintakorpi, Marjatta Bardy

Uppgifter och redaktion: Roi Ruuskanen

Producent: Hanna Maria Anttila / AV-arkki

Översättning: Mirva Öhman

Pärmbild: Niina Suominen: *Hyvä meininki*

Layout: Vesa Vehviläinen

ISBN 978-952-68073-8-6

AV-arkkis projekt för mediefostran understöds av **Undervisnings- och kulturministeriet**, **Centret för konstfrämjande**, **Nylands konstkommission** och **Svenska Kulturfonden**. Samarbetspartners för projektet är bland annat **Helsingfors stads Mediecentral**, **Centret för mediefostran**, **Museet för nutidskonst Kiasma**, **Nationella audiovisuella institutet**, **Skolbio**, **Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten elokuvafestivali** samt **Suomen elokuvakontakti**.

AV-arkki, distributionscentret för finländsk mediekonst

Tallbergsgatan 1 / 76, 00180 Helsingfors

www.av-arkki.fi | tel. 050 435 6092 | edu@av-arkki.fi

Jukka Silokunnas: *Elinkaara*

Hur undersöker jag? Konst som informationskälla

Förord: Hur undersöker jag?	4
Hannele Cantell Att studera fenomen med konstuppförstrans medel.....	6
Kati Rintakorpi Pedagogisk dokumentation som informationskälla	10
Marjatta Bardy Värnandet om erfarenhetens kontinuum i den mänskliga utvecklingen.....	14
<i>Videoverk och uppgifter</i>	
Jukka Silokunnas: <i>Elinkaara</i>.....	18
Helinä Hukkataival: <i>Felis catus</i>.....	20
Niina Suominen: <i>Hyvä meininki</i>.....	22
Sari Palosaari: <i>Woolyworld</i>.....	24
Pasi Sleeping Myllymäki: <i>Horizontal</i>.....	26

Hur undersöker jag?

Hur undersöker jag? är fortsättning på serien till mediefostran riktade läromedel som AV-arkki producerat. Seriens fjärde guide ger färdigheter till att göra mediekonsten till en del av den heltäckande läroprocessen och till ett sätt att undersöka den omgivande världen och dess fenomen. I grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning, som träder i kraft år 2016, betonas mångvetenskapligt fenomenbaserat lärande. I fenomenbaserad undervisning strävar man till att granska en och samma företeelse med hjälp av de olika läroämnenas synvinklar och medel. En liknande mångvetenskaplig läroprocess är bekant också i småbarnspedagogiken.

Mediekonst är ett ypperligt sätt att undersöka den omgivande världen både vittomfattande och kritiskt tillika som mediekunskaperna övas. Den ger verktyg, lockar att göra noga iakttagelser och får en att koncentrera sig på fenomenet som granskas. Målsättningen med AV-arkkis *Hur undersöker jag?*-guide är att uppmuntra fostrare till att modigt använda mediekonst och dess arbetsätt som en del av den ämnesöverskridande, integrerade undervisningen.

I det fenomenbaserade lärandet bildas kunskapen i socialt umgänge som ett resultat av den mångvetenskapliga läroprocessen. Som all annan konst, förmedlar också mediekonsten på ett unikt sätt information, vilken uppstår som ett resultat av bearbetning och mötande. I denna process spelar ens egna åsikter och ifrågasättande viktiga roller.

De nya grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen innehåller också innehållsområdena för mångsidig kompetens, av vilka ett är multilitteracitet. Heltäckande multilitteracitet och mediekunskap föds i växelverkan, där det man producerar är jämställt med tolkningen. "Mediekonstnärligt" arbete, dvs. att undersöka genom att kombinera medier och konst, skapar nya och unika synvinklar och uppmuntrar till att ifrågasätta genom att samtidigt vara både verktyg och informationskälla.

Genom exempelverk, konstnärsintervjuer, specialistartiklar samt uppgifter ger *Hur undersöker jag?*-guiden synvinklar till hur man inom mediekonsten undersöker den omgivande världen. Exempelverken på sidan www.av-arkki.fi/edu får visas gratis och helt lagligt vid undervisningstillfällen. Läromedlet är riktat speciellt till småbarnspedagogik (daghem, förskolor, lågstadiets klasser 1–2), men lämpar sig också väl för den grundläggande undervisningen och kan anpassas till olika lärmiljöer.

Guidens tre specialistartiklar behandlar punkter där medie, konst, forskning och inläring korsar. **Hannele Cantell** är docent vid Helsing-

fors universitets institution för lärarutbildning och behandlar i sin artikel fenomenbaserat lärande: dess utgångspunkter, begrepp, processen i allmänhet samt i förhållande till konstuppfostran. Doktorand **Kati Rintakorpi** (PeM, BTL) tar i sin artikel *Pedagogisk dokumentation som informationskälla* upp den pedagogiska dokumentationsprocessen inom småbarnspedagogiken samt producerandet av konst som en del av den. Rintakorpi betonar speciellt möjligheten att med hjälp av dokumentationsprocessen lyfta fram frågor och information, som annars kunde vara svåra att upptäcka. I den tredje specialistartikeln fördjupar forskningsprofessor emerita (PeD, docent i socialpolitik HU) **Marjatta Bardy** reflekterandet på erfarenhetens betydelse som en del av läroprocessen i området mellan konst och vetenskap. I sin artikel efterlyser Bardy i John Deweys erfarenhetsfilosofis anda värnandet om erfarenhetens kontinuum över vetenskapens och konstens gränser samt om den personliga erfarenheten.

Som metod är det kollaborativa och mångvetenskapliga fenomenbaserade lärandet utmanande och kräver att fostraren har både kontrollförmåga samt förmåga att styra processen. Tillvägagångssättet öppnar emellertid nya sätt att sammanföra olika läroämnen och på så sätt få alla parter delaktiga. Egen medieproduktion och annan konstnärlig verksamhet med hjälp av smarta enheter och internet är redan vardag för barn och ungdomar. Det är dags att göra dessa resurser till en del av undervisningen. Mediekonsten och dess medel att undersöka saker och fenomen har sin egen plats i denna process!

Givande forskningsstunder, och låt fantasin flyga!

ROI RUUSKANEN

Producent inom mediefostran

AV-arkki, distributionscentret för finländsk mediekonst

Ps. På sidan **www.av-arkki.fi/edu** hittar du också vårt tidigare läromaterial som innehåller mediefostran samt sammanhörande videoverk, som får uppspelas i undervisningen!

Pps. Vi mottar gärna samarbetsförslag och utvecklingsidéer! Respons kan skickas via e-post till adressen **edu@av-arkki.fi**.

Niina Suominen: *Hyvä meininki*

HANNELE CANTELL

Att studera fenomen med konstuppforstrans medel

Vad betyder mångvetenskaplig och fenomenbaserad inläring?

I grunderna för läroplanen för grundläggande utbildning (2014) konstateras att varje elev under läsåret ska ha rätt att delta i åtminstone ett mångvetenskapligt lärområde. I praktiken betyder detta en helhet med tema, som utförs i samarbete mellan olika läroämnen. Samma anda finns också i förskoleundervisningen och småbarnspedagogiken där man allt mera strävar till samarbete mellan olika områden inom vetenskap, kunskap och konst.

Många fostrare är rätt bekanta med mångvetenskaplig undervisning sedan gammalt. Speciellt i småbarnsfostran, förskole- och nybörjarundervisning har man alltid sett på saker mångsidigt. Miljöfostran är ett exempel på ett ämnesområde där man kombinerat flera olika synvinklar. Det finns fina exempel på hur miljöfostran speciellt inom småbarnsfostran genomförts med betoning på konstuppfostran. Trots vissa fina erfarenheter av helhetsskapande har den finska skolan överlag behållit ett starkt ämnesinriktat sätt att närma sig inläringen. Därför är det viktigt att de mångvetenskapliga lärområdena i den nya läroplanen för alla läroanstalter och lärare är förpliktande, inte valfria.

Om mångvetenskaplig inläring används det ofta uttryck som betyder ungefär samma sak. Till exempel fenomenbaserat lärande, projektbaserad inläring, disciplinbaserat helhetsskapande, helhetsskapande, integrerad läring, tema- och designinriktad inläring (DOP, desing orientated project) är alla inriktningar i lärande som betonar lite olika saker, fast gemensamt för dem alla är en vidsträckt, mångvetenskaplig strävan. Egentligen spelar det inte så stor roll vilket uttryck man använder. Det väsentliga är själva processen och målsättningen av att ta i besittning större helheter.

Mångvetenskaplighet innehåller integreringen av alla tänkbara områden inom vetenskap, kunskap och konst. Det är alltså inte frågan om endast några läroämnen, utan strävan är snarare att kombinera olika kunskaps- och metodmässiga synpunkter möjligast mångsidigt. Av denna orsak har konsten väldigt mycket att ge till mångvetenskapligt lärande. Lärandet fördjupas då man kan granska saker genom erfarenhet och upplevelser, genom att göra tillsammans och anknyta dem till elevens egna vardag. Här har konstfostran, där upplevelser och betydelse är essentiella, mycket att ge.

Allt har sin grund i barnens frågor och förundran

I fenomenbaserad inläring undersöker man ett tema eller fenomen som valts tillsammans. I början av läroprocessen berättar inte läraren vad som granskas och hur man går till väga, utan ger utrymme för elevernas egen förundran och nyfikenhet. I början av processen får barnen uttrycka sina förhandsuppfattningar om fenomenet samt ställa många slags frågor och föreslå vad man egentligen tillsammans börjar utreda. Möjligheten att påverka det som lärs ökar givetvis studiemotivationen. Som stöd för diskussion och idéer kan man använda bilder av fenomenet under granskning. Samtidigt som man funderar över vad man börjar undersöka, funderar man också på hur man kan bekanta sig med ämnet. Om ämnet till exempel är "Hurdan är arkitekturen i den egna hemstaden", funderar man tillsammans över olika sätt det är möjligt att utreda och dokumentera saken på. Även i detta skede ges utrymme åt barnens egna önskemål och tankar. Fenomenet kan utredas på många olika sätt, till exempel genom att fotografera, spela in video, intervjua, bekanta sig med fackböcker, genom att själv iakttä osv.

Lära sig genom att göra tillsammans

Då man rätt ut ämnet och frågeställningen samt hur och vad man gör, är det dags för själva verksamheten. Fenomenbaserad inläring är starkt förknippad med att göra tillsammans. Också resultaten skaf-

fas och presenteras tillsammans lika som olika dokumentationer. Läraren kan tillsammans med eleverna eller sin grupp besluta i hurdana smågrupper det lönar sig att förverkliga verksamheten. Det är möjligt att i varje grupp utreda samma frågor om fenomenet under granskning, eller så kan de utdelas egna specialfrågor till vilka de söker svar. Den fenomenbaserade inläringen kräver inte att man vet om saker på förhand. Därför är hela gruppens gemensamma funderingar och utredningar värdefulla.

Även om eleverna själva i fenomenprojekten tar mera ansvar för inlärandet, är lärarens roll fortfarande mycket viktig. Fenomenbaserad inläring kan ibland leda till att eleverna intresserar sig för något marginalt i stället för att granska helheten. Detta är tillåtet och kan avslöja ny, intressant information, men ibland kan det leda till att man kommer för långt bort från själva temat. Läraren behövs för att instruera och att hjälpa hitta och konstruera informationen samt hjälpa använda olika metoder. Ifall man koncentrerar sig på en mycket begränsad synvinkel, kan det också leda till en väldigt splittrad helhetsbild. Lärarens uppgift är att se till att fenomenets begrepp gestaltas rätt och i rätt rangordning. Läraren samlar ihop de olika sakerna och hjälper skapa en kunskapsmässigt enhetlig helhet.

Konst och kunskapsmässig förståelse stöder varandra

I bästa fall förenas mångsidigt både vetenskapens och konstens synpunkter i den fenomenbaserade inläringen. Konstuppfostrans medel lämpar sig för att samla information, men speciellt för att belysa och presentera fenomenets inlärningsresultat. En av de centrala egenskaperna i den fenomenbaserade inläringen är att man presenterar sina resultat för andra och att resultatet av inläringen är någon slags produkt. Jämfört med den traditionella individinriktade inlärningsprocessen, poängterar den fenomenbaserade inläringen delad inläring genom att göra tillsammans och genom olika vetenskapliga eller konstnärliga produkter. Man delar med sig det man lär sig. Det inlärdas stannar inte bara "i huvudet" på en enda elev.

Målsättningen med den mångvetenskapliga inläringen är att det i projekten deltar möjligast många läroämnen från skolans olika områden av vetenskap, kunskap och konst. Det betyder inte att alla ämnen behöver delta samtidigt i samma projekt. Skolorna borde dock ta i beaktande alla läroämnens giv till den fenomenbaserade inläringen. Det lönar sig inte att vara rädd för ämnen som matematik eller fysik, utan fördomsfritt kombinera vetenskaper. På så sätt kan det uppstå något oförutsebart och även konsten kan få ny betydelse och nya förverkligingssätt.

Då lärandet ger upplevelser, glädje och ny förståelse

Meningsfulla inlärningsupplevelser är inte alltid de lättaste, men oftast tillbringar de glädje och man minns dem länge efteråt. Erfarenheter inom den fenomenbaserade inläringen bland barn och unga tyder på att speciellt motivationen ökar då de själv får göra, välja arbetssätt och fastslå det som inlärs. Det är viktigt att redan i små barns lärområden ge ansvar för lärandet åt barnen själva. Konstfostrare kan här spela en viktig roll genom att uppmuntra andra lärare, eftersom de ofta har erfarenhet av att förverkliga barnorienterade projekt. För konstfostrare är utmaningen med de mångvetenskapliga lärområdena inte nödvändigtvis i sättet att närma sig ämnena i fenomenbaserad inläring, utan förverkligandet av det mångvetenskapliga samarbetet tillsammans med lärare av alla slags och alla läroämnen. I bästa fall förenas olika synvinklar fördomsfritt i den fenomenbaserade inläringen. Därför är det viktigt att konstfostrare inte endast fungerar sinsemellan, utan att man uppmuntrar till samarbete över ämnesgränserna.

I småbarnsfostran fungerar man som bäst mångvetenskapligt, och i förskoleundervisningen samt den grundläggande undervisningen tas den nya läroplanen i bruk år 2016. Då ska man i alla finska skolor förverkliga vidsträckta mångvetenskapliga lärområden. Det vore väldigt intressant att samla information om dessa projekt och få en uppfattning om hurdana inspirerande, nya inlärningsmetoder och -helheter det görs i Finland till exempel efter fem år. Klart är, att konsten kommer att spela en central roll.

Mera om ämnet:

Cantell, H. (2015). Näin rakennat monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Pedagogisk dokumentation som informationskälla

De dokument som styr och definierar den finska och de andra nordiska ländernas småbarnsfostran och förskoleundervisning representerar ett sociopedagogiskt synsätt, där innehållet eller de individuella målsättningarna inte på förhand är bestämda. Meningen är att undervisningen ska bygga på ämnesområden som är meningsfulla för barnen, och att valet av förfaringssätten likväl borde stöda deras uppväxt till etiska, välmående människor som är intresserade av att lära sig. Som redskap för utvärdering fastslår dokumenten dokumenteringen och det gemensamma reflekterande samtalen som hör därtill. Såväl barnen och föräldrarna som förskolelärarna borde delta i utvärderingen samt planerandet och utvecklandet av verksamheten som sammansätts på basis av den. Hurdana är förutsättningarna under vilka dokumenteringen infriar sitt löfte som ett demokratiskt och kraftigt pedagogiskt redskap, som hjälper reda ut betydelse och bygga på gemensam förståelse och den individuella inlärningen?

Dokumenterna som innehåller barnens och de vuxnas verksamhet – fotografierna, videorna, intervjuerna, berättelserna, anteckningarna, kartorna, teckningarna, målningarna, skulpturerna och bandinspelningarna – är medier som förmedlar stämningar och information om vardagen inom småbarnsfostran. Dokumentationsprocessen kan vara verksamhet där man förenar vetenskapliga och konstnärliga metoder och där barnen eller de vuxna kan förmedla sina egna synpunkter med hjälp av olika dokument. Då meningen med dokumentationsmetoden är att utveckla pedagogiken, betraktar man dokumenten som en del av inlärningsprocessen. Då kan man tala om pedagogisk dokumentation.

Pedagogisk dokumentation är ett enastående sätt att ta vara på de försvinnande stunderna och osynliga processerna samt få tag i frågor, problem och funderingar på vilka man kan bygga en barnorienterad småbarnsfostran. Med hjälp av den är det möjligt att bilda framåtskridande helheter av olika innehåll, metoder och synpunkter, som är personliga och meningsfulla för varje barns uppväxt och utveckling. Pedagogisk dokumentation är ett redskap för forskningsarbete i vardagen, och med hjälp av det kan barn och vuxna utreda naturen och bemärkelsen

av de fenomen och saker som intresserar dem. Gruppens verksamhet bygger då på den läroplan som förekommer i vardagen. En sak leder till en annan och en tredje, vare sig temat är robotar, rymden, jag och vi, förr i tiden, krökar i skogen, skrotets nya liv eller vad som helst för ämne, som man hittar mångahanda vetenskaplig, kunskapsmässig och konstbetonad information om.

Fostrarens dokumentationsarbete riktas mot undervisningen och inlärningsprocessen. Man tar reda på vad barnen är intresserade av samt behoven, rädslorna och styrkorna, och kopplar informationen till dagens verksamheter på ett pedagogiskt konstruktivt sätt. Fostrarens uppgift är att välja sådana teman till fostringsverksamheten som har såväl pedagogisk som upplevelsemässig bärkraft ur varje barns synvinkel i gruppen. Inom temat söker man områden med hjälp av vilka det för varje barn är möjligt att ansluta sig och förbinda sig till projektet samt bli sedd, hörd och förstörd som expert på sina egna tankar. Under utformandet av den integrerade undervisningen för fostrarna diskussioner med barnen, föräldrarna och varandra och dokumenterar dem. Barnens uppfattningar och särart kartläggs genom intervjuer, genom att observera och dokumentera deras lekar och hur de rör på sig så väl som deras konstnärliga, kunskapsmässiga och sociala verksamhet. Man talar med barnen både i grupp och på tumanhand och gör anteckningar. Då man hittar olika meningar och synvinklar diskuterar man tillsammans om dem och samlar ihop informationen som bilder och andra verk. Så småningom får fostraren en uppfattning om ett tema runt vilket det lönar sig att bygga verksamheten de närmaste veckorna. Den pedagogiska dokumentationsprocessen uppehålls alltjämt som verksamheten fortskrider. Då man väver in dokumentationen i småbarnsfostrans nät, är dens användning tidsmässigt möjligt. Den är inte bara en utsmyckning som broderas på de gamla tillvägagångssätten, utan en tråd som håller ihop och förnyar vävnaden.

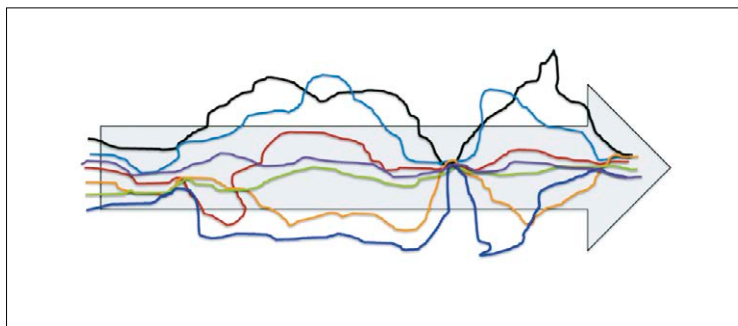
Barnen för sin del betraktar livet och sin egen inläring med hjälp av dokumentationen under fostrarens pedagogiska handledning. Den pedagogiska dokumentationen möjliggör att de enastående inlärningsbanorna så småningom blir till helheter. En sak leder till en annan som åter leder till en tredje. Med hjälp av dokumenten kan barnen dela med sig åt de andra om sina undersökningar, upptäcktsfärder och experiment, samt lära sig av andra och ansluta sig till sådana grupper som undersöker saker man själv är intresserad av. I virrvarret av olika intressen, fynd och behov hjälper den pedagogiska dokumentationen att bevara den röda tråden i undervisningen samt ordning i det kreativa kaoset. Då reflekterandet över dokumentationen är en del av undervisningen, är det möjligt för barnen ta en titt i varandras verkligheter och delta i gemensamma projekt, även om de följer sina egna inlärnings-

banor. Projektet kan liknas med en väg som fördelar sig till flera stigar och med hjälp av dokumentationen återgår stigarna till en gemensam mötesplats på vägen där man delar erfarenheterna och det man lärt sig. I slutet av projektet sammanställs den dokumentation man samlat längs vägen till exempel till en bok, utställning, video, animation eller ett hörspel, som fungerar som en forskningsrapport för publiken om vad man gjort och hittat. De individuella lärostigarna sparas för barnets och familjens eget bruk till exempel i barnets portfolie, på en minnepinne eller i kommunens molntjänst.

Dokumentationen representerar inte en enda sanning, utan dokumentationsprocessen är alltid subjektiv vare sig det är frågan om att ta bilder eller göra ett lerföremål. Varje dokumenterare väljer alltid ur sin egen utgångspunkt vad som dokumenteras och vad som lämnas bort. Då man reflekterar över, sammanställer och presenterar dokumenten, görs åter nya val. Vissa saker framhäver man och andra lämnar man bort med flit, men också av misstag. Fostraren som använder dokumentation bör behärska kritisk mediekompetens och också rikta barnens uppmärksamhet till det. Vad är sant från vems perspektiv? Hur känns olika saker för olika människor? Ifall man inte inkluderar reflektion i dokumentationsprocessen, är man beroende av en enda människas tolkningar och verklighet. Den gemensamma diskussionen öppnar möjligheter till en mångsidigare tolkning av fenomen och händelser och är en väsentlig del av barnets inlärningsprocess. Pedagogisk dokumentation innebär diskussion, förhandlingar, debatter och meningssökande. Den pedagogiska dokumentationen berör de personliga processerna och gör dem synliga. Därför är det speciellt viktigt att fästa märke vid etik och sekretessbestämmelser i processens alla skeden.

Trots den humana andan i dokumenten som styr småbarnsfostran och de undersökningar som gäller inläring, deltagande, förbindande och kreativitet, lever ännu den tanken starkt kvar, att vuxna vet bäst vad som är bra för barnen. Då man använder pedagogisk dokumentation som redskap för planering, sparande och värderande av barnorienterade projekt, betyder det inte att man godtroget, leende och nickande fastnar i varje bete och låter strömmen föra utan kritik för att "barnen bestämde så" eller "barnen ville". Tvärtom, den dokumenterande fostrarens arbete blir ännu mera betydelsefullt och intrikat än förut då det ständigt ska redas ut hur pedagogiken på ett för barnen bästa sätt förenas med deras verksamhet. Då fostrarna tar sig an en forskningsresa med barnen, berikar det också fostrarnas egna arbete. Med hjälp av dokumentationen medför den gemensamma processen enastående information, som inte skulle nås på andra vägar. Av den orsaken är varje projekt en egen kreativ process som ringlar sig enligt de deltagande personernas fotspår. Då de tidigare osynliga pedagogiska processer-

na får ny synlighet genom målinriktad dokumentation, växer fostrar-
nas självuppskattning. Pedagogisk dokumentation är också för dem en
möjlighet att observera och värdera sin professionella verksamhet och
utveckling.

Projektets stigar. Projektet är som en väg som fördelar sig till flera stigar. Med hjälp av dokumentationen möter stigarna, och då delar man, evaluerar och styr man inläringen och erfarenheterna.

Ytterligare information:

Exempelvideo om användningen av pedagogisk dokumentation i förverkligandet och sammanställandet av Romutaideprojekt (Skrotkonstprojektet):
<https://www.youtube.com/watch?v=KNCwj-oLTiw>

Alasuutari, M., Markström, A-M., Vallberg-Roth A-C. (2014). Assessment and Documentation in Early Childhood Education. London: Routledge.

Dahlberg, G., Moss, P., Pence, A. (2007). Beyond Quality in Early Childhood Education and Care. Languages of Evaluation. London: Routledge.

Onnismaa E.-L., Rintakorpi K., Rusanen, S. (2014). "Take a picture!" Children as photographers and co-constructors of culture in early childhood education environment. In H. Ruismäki & I. Ruokonen (toim.) The 6th Journal of Intercultural Arts Education – Voices for Tomorrow. Department of Teacher Education. Faculty of Behavioural Sciences, University of Helsinki, s. 35–48.

Rusanen, S., Kuusela, M., Rintakorpi, K., Törkki, K. (2014). Musta tuntuu punaiselta. Kuvataiteellinen toiminta varhaisiässä. Helsinki: Lasten Keskus.

Rintakorpi, K., Lipponen, L., Reunamo, J. (2014). Documenting with parents and toddlers: a Finnish case study. Early Years Journal: An International Research Journal, 34, s. 188–197. doi:10.1080/09575146.2014.903233

Värnandet om erfarenhetens kontinuum i den mänskliga utvecklingen

Varje barn vill lära sig och göra gott, man ska tycka om, uppmuntra och inspirera vartenda ett.

Eija Reinikainen, Leimatut lapset, 2007

Ända sen liten söker människan kontakt med andra människor och sätter sig möjligast väl in i den omgivande världen. Barnen har mycket kunskap om sitt eget liv. Barnen är fördomsfria frågeställare och till handlingssättet experimenterande och nyfikna undersökare. Människan har en medfödd benägenhet till dramatiskt berättande. Vad händer? Oss och i oss? Just i dag? I slutet av kvällssagan? Vad händer djuren i naturen? Dinosaurierna? I Afrika? Runtomkring oss? Jag tror att den bästa grunden för mediefostran ligger i barnens och vuxnas egna erfarenheter.

Kai Alhanens (2013) undersökning om John Deweys erfarenhetsfilosofi har fått mig att tänka om då det gäller erfarenhetens roll i den mänskliga inläringen och utvecklingen. Alla människor har erfarenheter. De är liksom privata och slumpmässiga. Stimulanserna som omarbetar våra erfarenheter har ökat, samtidigt som de disponerande styrkorna har blivit svagare, sammanfattar Kai Alhanen. Det föds inget meningsfullt kontinuum av förbiilande erfarenheter. Nedvärderingen av våra personliga erfarenheter hotar vår omdömesförmåga. Då man inte sätter sig in i erfarenheterna, utarmas och försvinner de. Det väcker djup oro i människor, och i värsta fall kan de nästan falla ur och bli utslagna ur sitt eget liv. Alhanens verk är motiverat av viljan att rädda erfarenheten.

Enligt Dewey är det skadligt att uppfatta erfarenheten som individens inre psykologiska och subjektiva process. Då har erfarenheten lossats från naturen och den sociokulturella omgivningen. Detta har resulterat i mången uppdelning i dualism, som till exempel natur vs. kultur, subjekt vs. objekt, kropp vs. själ, praktisk vs. teoretisk kunskap, känsla vs. förnuft. I nuvarande tänkande, till exempel fenomenbaserad inläring, bryter man ned dualismen genom att söka samband och ömsesidigt beroende mellan olika fenomen.

Dewey's uppfattning om erfarenheten har sammanfattats till tre teser som ställer den i ekosociala samband:

1. *Erfarenhet är interaktion* med andra människor i ett visst biofysiskt utrymme och tid. Man kan förstå erfarenheten endast i förhållande till omgivningen.
2. *Handling styr erfarenhet*. Erfarandet är i första hand en handling där man prövar sig fram. I centrum ligger handlingarna och deras följder, som kan ändra tidigare erfarenheter.
3. *Erfarenhet utvecklas som en inlärningsprocess* och bildar erfarenhetens kontinuum; det är nödvändigt att ta sina egna erfarenheter på allvar och tillika granska dem kritiskt.

Dewey's syn är att vetenskapen är en mellanfas som berikar erfarenheten och hjälper styra våra handlingar. Idealen bör uppfattas som möjligheter, som borde granskas noggrannare. Med hjälp av konsten kommer man ur ingrodna tankesammanställningar. Härnäst funderar jag över hur Dewey's ekosociala erfarenhetsuppfattning kunde vara till fördel i mediefostran.

Konstbetonat biografiarbete

”Pedagogerna tillägnar sig gärna vuxnas privilegier: observera barnet, inte sig själv, lägga märke till barnets brister, inte sina egna.” Dessa ord skrevs av den polske läkaren och pedagogen Janus Korczak i boken *Barnets rätt till respekt*. Han uppmanade också förstrarna att söka sina egna vägar. Lär dig känna dig själv före du försöker lära dig känna barnen, rådde han.

Växelverkan mellan människorna, dvs. människorelationerna, spelar ofta huvudrollen i det biografiska berättandet. Erfarenheterna i dessa förhållanden bildas genom gärningar och deras följder. Viktiga platser bildar den biofysiska omgivningen som ramar in växelverkan och handlingar. Hur blev jag den jag är? För fostrare, skötare och lärare är det nödvändigt att vara medveten om erfarenheter som de egna livet bygger på. Det personliga och professionella är lindade i varandra på många sätt, speciellt på ett undermedvetet och förmedvetet stadium.

För att kunna se världen från andras synvinkel och kunna koncentrera sig på annat än sig själv, är det viktigt att rätt väl känna till sina egna erfarenheter. En verksamhet som baserar sig på eller utgår ifrån konst, hjälper undersöka och utveckla erfarenheterna. Bekanta och överraskande element turar om och framkallar insikter. Människor känner efter och betraktar sin plats i livet och tillika stärker och/eller förändrar grunden av sin existens. Man ser klarare sin egen yrkesmässighet. (Sava & Vesänen–Laukkanen 2004; Bardy & Känkänen 2005).

En viktig del av det biografiska erfarenhetskontinuumet är att känna igen den egna värdegrunden och dess utveckling. Vad tror vi och litat vi på? Vad vill vi representera som pedagoger? Vad styr våra egna liv? Pengar, kärlek eller makt? Vad strävar vi efter? Hurdana sidor vill vi nära hos våra elever? Tävlan? Solidaritet? Att respektera olikhet? Samarbetsförmåga? Ansvarsförmåga? (Fischbein & Österberg 2009).

Man borde fullständiga den vetenskapsbetonade utbildningen för undervisnings-, fostrings-, vård- och socialarbete med biografiskt arbete. Den berikas av erfarenhetsbaserat fördjupande i metoder som prövats i konst och som grundar sig i konsten. Samarbetet med konstproffs kan ha flere syften för välbefinnande. Lika berättigat är det med en konstbaserad verksamhet som inte strävar efter några förutbestämda mål (Heimonen ym. 2015).

Barnen som konstnärer, forskare och filosofer i inlärningsprocesserna

Elina Paju (2013) har studerat de materiella omständigheterna, verksamheten och växelverkan i daghem, och drar den slutsatsen att barnens aktioner är en skeende företeelse som är beroende av omständigheter och situationer. Hur den dagliga verksamheten fungerar är bundet till det konkreta i daghemmet, dvs. utrymmena, sakerna och människokropparnas rörelser. Att göra och handla är möjligt endast då många faktorer kommer samman. Man bygger barnens autonomi genom små, vardagliga handlingar. Planlösningarna möjliggör eller förhindrar vuxnas och barns eller flickors och pojkers mötande och sammankommande. Agentskapens bundenhet förtäljer att ingen och inget är en aktör på egen hand. Agentskap föds endast då man är bunden till andra, dvs. i växelverkan med den mänskliga och materiella omgivningen.

Barn kategoriserar inte sina frågor och iakttagelser enligt olika områden inom vetenskap eller konst. En sak följer en annan och man kan stanna och undersöka deras relationer och avancemang. Att övas i fenomenbaserad inläring, där förbindelsen mellan olika system öppnas, kanske är arteget för människan och lätt för barn? Jordan grundar sig på ömsesidigt beroende där systemtänkande är i nyckelroll och dialog är den centrala metoden (Helne ym. 2012).

Varifrån kommer maten och vart tar den vägen? Det att maten produceras, tillreds, äts och blir till avföring visar på växelverkan mellan människa och natur: var och vem producerar maten, hur kommer den till vårt kök, vem tillreder den, med vem äts den? Matens kretslopp är i förbindelse med jorden, luften och vattnet. Både som mat och svinn återgår den tillbaka till naturen.

Och vad är tid? Människan möter tiden alltid i ett utrymme. Utrymmet finns i tiden. Alla processer och levande varelser i världen har en

tidsmässig kontext. Vad beror dagens och nattens växling på? Eller årstidernas? Naturen och kulturen genomborrar varandra, var stund. För att förstå tiden behöver vi vetenskap, men konsten kan göra det lättare att förstå den.

Konst och vetenskap representerar två av de längst förädlade sätten att undersöka verkligheten på. Båda för fram det man inte ser och gestaltar så verkligheten på ett nytt sätt. Det finns både likheter och stora skillnader i konstens och vetenskapens sätt att observera. På båda planen är det en lång process att samla och utveckla observationerna. Både i vetenskap och i konst söker man ett giltigt eller sanningsenligt förhållande till verkligheten. Diskussionen inom konstforskningen förmår röra sig fritt över och förbi vetenskapens och konstens gränser. På så sätt skapar man nya mentala och sociala ställen och ställningar till att närma sig världen och att veta om den. Vetenskaperna och konsten hänger troligen ihop på ett mycket mångformigare sätt än våra vardagliga observationer låter förstå. (Bardy 2012.) Månandet om erfenhetens kontinuum kan ändra människan – och på det sättet också världen.

Litteratur:

Alhanen, K. (2013). Deweyn kokemusfilosofia. Helsinki: Gaudeamus.

Bardy, M. (2012). Taide, tiede ja myötätunto. *Synteesi*, 3, s. 29-47.

Bardy, M., Känkänen, P. (2005). *Omat ja muiden tarinat*. Helsinki: Stakes.

Fischbein, S., Österberg, O. (2009). *Kaikkien lasten koulu. Erityspedagoginen näkökulma lasten kohtaamiseen*. Suom. Riikka Toivonen. Helsinki: Tietosanoma.

Heimonen, K., Kallio-Tavinin, M., Pusa, T. (2015). *Kesken-erillään: taiteessa altistumisesta*.

Helsinki: Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu. books.aalto.fi

Helne, T. & Hirvilampi, T., Alhanen, K. (toim.) *Kriisi-istunto. Dialogi ekologiseen hyvinvointivaltioon siirtymisestä*. Helsinki: Kela.

Paju, E. (2013) *Lasten arjen ainekset. Etnografinen tutkimus materiaalisuudesta, ruumiillisuudesta ja toimijuudesta päiväkodissa*. Episteme. Helsinki: Tutkijaliitto.

Sava, I. & Vesanen-Laukkanen, V. (toim.) (2004). *Taiteeksi tarinoitu oma elämä*. Jyväskylä: PS -kustannus.

Jukka Silokunnas

ELINKAARA

2011 | längd 01:20

Beskrivning av verket

Elinkaara är ett med stillbilder animerat videoverk, som baserar sig på vetenskapsdokumentärer om förmultnande djur. Verket har spelats in på gården i konstnärens födelsehem. Konstnären fick bilen som nedbryts i present av sin far då han var 17 år gammal.

Konstnären beskriver verkets tillkomst, arbetandet samt konsten som en del av inlärningsprocessen

“En människas fotspår är litet, men med tiden bildas det slitage även i en sten, då man tillräckligt ofta går på samma ställe. Jag funderar över människans förmåga att under sin livstid se de förändringar som sker runt omkring. Bilen skulle någon gång sönderdelas i naturen, men jag skulle inte hinna se den försvinna under min livstid. Redan före denna film började jag spela in liknande verk där man genom animation skapar en naturlig sönderdelningsprocess åt ett ‘onaturligt’ föremål.”

“Under själva processen funderade jag på min egen roll i vår omgivning där människan av naturliga ämnen kan skapa någonting som inte hör till i naturen. Verket ger möjlighet till att fundera på hur lång tid det tar för naturen att slippa av med de spår människan lämnar efter sig.”

“Konsten tillåter lek, utan lek finns ingenting.”

Uppgift 1 – Diskussionsväckare

Med hjälp av timelapse-tekniken, dvs. intervallfotografering, är det möjligt att påskynda långsamma händelser, så de blir lättare att uppfatta. Timelapse-videor görs ofta om naturfenomen (soluppgång, molnens rörelser) eller förmultnande (äpplet ruttnar).

Jukka Silokunnas verk *Elinkaara* avbildar bilens livscykel på ett humoristiskt sätt. Bilen sönderdelas och försvinner framför ögonen precis som ett ruttnande äpple. Kan bilen sönderdelas och förmultna av sig själv? Hurudan är egentligen bilens livscykel?

Ps. Man kan bekanta sig med produktionen av *Elinkaara* genom att titta på videon “Näin tehtiin Elinkaara” på YouTube.

Uppgift 2 – Projekt

Med hjälp av timelapse-tekniken, alltså intervallfotografering, kan man försnabba långsamma händelser. I timelapse-fotografering ställer man kameran för en lång tid att ta bilder med önskade mellanrum. Fotograferingstiden beror på hur fort förändringen sker i objektet som fotograferas. Vill man se ett äpple ruttna i försnabbad takt, får man ställa kameran att ta till exempel en bild per timmen i tre dagars tid. Då man sedan spelar upp bilderna efter varandra som en video, föds intrycket av en försnabbad händelse!

Hurdana långsamma händelser kunde man föreviga med hjälp av timelapse-fotografering? Vilka saker kan man framföra, som annars inte skulle märkas?

Gör en egen timelapse-video! För många smarta enheter finns det program man kan göra timelapse-videor med. I programmen är det möjligt att välja mellanrummet (intervallen) för bildtagandet och se på den färdiga videon efter att bilderna tagits. Man kan söka programmen till exempel med sökordet “timelapse”.

Intervallfotografering kan utföras också med vanlig kamera. Då tar man tid med klocka och knäpper en bild till exempel var tionde sekund. Slutresultatet kan man titta på direkt från kamerans skärm genom att bläddra igenom bilderna i snabb takt. Vid behov kan bilderna förenas till en video i ett editeringsprogram på dator.

Obs! Den rätta tiden mellan bildtagandet beror på fotograferingsobjektets rörelser och hittas bäst genom att pröva sig fram. Det lönar sig inte att flytta på kameran under fotograferingen, ställ den därför på ett stadigt underlag eller på stativ!

Uppgift 3 – Extrauppgift: Från snabb till långsam

I smarttelefonerna och pekplattorna kan det vara möjligt att filma videor med långsam återgivning. Spela in en snabb händelse och sakta ner videon!

Helinä Hukkataival

FELIS CATUS

2007 | *längd 04:00*

Beskrivning av verket

Den mjuka rörelsen av svart och vitt fokuseras gradvis tills man ser några veckor gamla kattungar som ständigt är i rörelse. Den stora katten sköter sin uppgift som moder.

Konstnären beskriver verkets tillkomst, arbetandet samt konsten som en del av inlärningsprocessen

“Då jag filmade min väns nyfödda kattungar, märkte jag att de påminde om en abstrakt – alltså icke-föreställande – målning där de bökade i sin mammas famn. Verket placerar sig någonstans mellan det icke-föreställande och föreställande, där det välbekanta och trygga blandas med obekant och främmande.”

Uppgift 1 – Diskussionsväckare

Helinä Hukkataivals verk *Felis Catus* liknar en bildgåta, som efter att bilden fokuserats slutligen avslöjas till kattungar i sin mammas famn. Verkets namn *Felis Catus* är latinska och betyder tam huskatt.

Den långa, stilla kameratagningen ger tittaren möjlighet att i lugn och ro iakttä bilden och göra noggranna observationer. Titta koncentrerat på videoverket och fundera på vilka saker avslöjar det som händer i bilden.

Gör iakttagelser om hurdana saker ni ser och hör då bilden inte ännu tydligt framställer katter. Fäst speciell uppmärksamhet vid ljudet, rörelserna och stämningen.

Uppgift 2 – Projekt

Helinä Hukkataivals *Felis Catus* påminner om filmhistoriens första filmer gjorda av bröderna Lumière. I de korta filmerna stod kameran mestadels stilla och spelade in olika vardagliga händelser. Gör en egen Lumière-film!

Bestäm tillsammans hur lång filmen ska vara och välj ett intressant ämne som ni vill spela in på video. Ställ kameran på ett bord eller stativ, eller försök hålla kameran stilla under hela tagningen ifall ni filmar på fri hand. Titta på videorna och gör observationer! Vad händer det i bilden och varför? Händer det också något annat i bilden?

Ifall det i kameran finns möjlighet till fokusering, kan ni även göra liknande bildgåtor som *Felis Catus*. Fokusera bilden långsamt tills objektet ni filmar är helt skarpt!

Tehtävä 3 – Lisätehtävä

Genom att kisa med ögonen kan du avlägsna överflödiga detaljer ur ditt synfält och få fram de största ytorna och formerna. Denna teknik kan man använda till exempel då man ritar eller målar! Du kan beskära bilden genom att forma en sökare med hjälp av dina fingrar!

Niina Suominen

HYVÄ MEININKI

2007 | *längd 08:13*

Beskrivning av verket

I detta spel är inte ens förlust en annans vinst, utan alla förlorar. I förlorarnas värld gäller egna lagbundenheter och känslan är alltid på topp. All mat som användes i animationen togs ursprungligen ur soptunnor.

Konstnären beskriver verkets tillkomst, arbetandet samt konsten som en del av inlärningsprocessen

“Ett stort antal olika, besynnerliga matvaror slängs dagligen. Ätbar mat förstörs främst av estetiska själ. I mitt eget verk ville jag som motvikt uttryckligen lyfta fram den bortkastade matens estetik.”

“Tillverkningen av mina verk är ofta processer, där slutresultatet utgör endast en del av en mera djupgående process. Varje ämne och tema kräver sitt eget arbetssätt och sätt att arrangera.”

“Konst, att uppleva och göra det, borde vara möjligast fritt och stödjat på associationer och improvisation. Man kan lära ut och lära sig teknikerna som används för att skapa konst. Därnäst vore det bra ifall människorna själv fick fundera ut vilka teman de finner viktiga, och sedan närma sig dem på lämpligaste sätt.”

Uppgift 1 – Diskussionsväckare

Titta på Niina Suominens animation *Hyvä meininki*. I slutet av verket avslöjas att all den mat som använts i animationen har slängts av livsmedelsaffärerna. Fundera över varför livsmedelsaffärerna slänger mat i soporna. Kunde man äta maten eller använda den till något annat?

Vad menas med "hållbar utveckling"? Sök information i böcker och på nätet. Diskutera om hur var och en av oss kan ta del av den hållbara utvecklingen på daghemmen, skolorna eller hemma.

Uppgift 2 – Projekt

Niina Suominens stop motion-animation är gjord med frukter, grönsaker, korvar, leverlådor och annan mat. Animation innebär att ge liv åt något, och genom att ta flere fotografier och flytta på livlösa saker och föremål lite mellan bildtagandet, gör man dem levande. Då man tittar på bilderna efter varandra i snabb takt som en sammanhängande video, föds illusionen av rörelse. Man kan animera med hjälp av många olika tekniker. Till exempel tecknad animering, 3D-, ler- och dockanimering är olika slags animeringar, precis som stop motion med objekt.

Välj ett föremål och lek med det. Fundera på hur det skulle röra sig och hurdan lynne det skulle ha. Vad kunde det göra? Ställ kameran stadigt på ett bord eller stativ och ta en bild. Flytta på föremålet en aning, högst så långt som föremålet är stort, och ta en ny bild. Repetera detta väldigt många gånger och titta sedan på den färdiga animationen. Ju flere bilder och mindre rörelser, desto smidigare blir animationen!

Till många smartenheter finns animeringsprogram tillgängliga, och med hjälp av dem är det lätt att göra animation. Man kan titta på det färdiga verket direkt i apparaten och i de flesta program är det också möjligt att tillägga egna ljud. Hurdant ljud har föremålet som ni valt då det rör på sig, eller talar det? Också uppspelningshastigheten kan oftast justeras i smartenheterans animeringsprogram.

Animation kan göras också med hjälp av en vanlig kamera. Då tittar man på det färdiga verket genom att snabbt bläddra igenom bilderna. Man kan också sammanställa bilderna till en animation i editeringsprogram på dator.

Uppgift 3 – Extrauppgift

Skrotets nya liv! Ta med er hemifrån eller hämta på återvinningscentralen ett föremål som inte längre är i användning. Fundera över varför det ifrågavarande föremålet har blivit överlops och till vad det kunde användas. Kombinera olika föremål och hitta på nya användningssyften åt dem. Låt fantasin skena! Lek, berätta och spela fast in verken genom att animera!

Sari Palosaari

WOOLYWORLD

2004 | längd 01:02

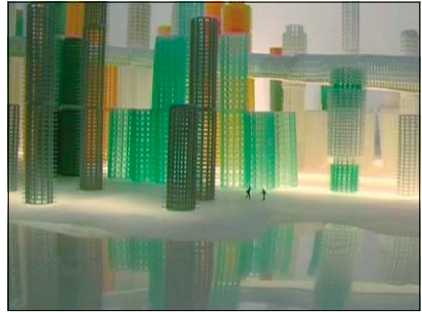
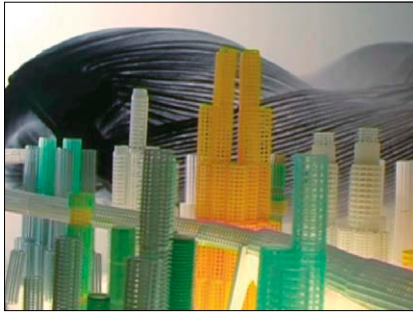
Beskrivning av verket

I videon flyger man över en stad gjord av papiljotter. I verket blandas arkitektoniska miniatyrmodeller, monterbara leksaker, filmers stadsscenerier och science fiction-atmosfär.

Konstnären beskriver verkets tillkomst, arbetandet samt konsten som en del av inlärningsprocessen

“Som konstnär tänker jag, att man med hjälp av ett objekt kan öppna hela världen. Genom att granska ett objekt kan man öppna tidens och platsens materiella och sociala dimensioner – mera behövs inte.”

“Ta papiljotten, till exempel. Förutom att man lockar håret med den, är den också förknippad med produktionen av plast och modern formgivning. Papiljottens blomstringstid var efter krigens då massproduktionen av plast sattes igång; man började bygga den nya världen och ville glömma krigets fasa och allt slitande. Plast representerade framtiden. Papiljottens formspråk är modernistiskt, dens likhet med den moderna skyskrapans skal är överraskande. Papiljotten och skyskrapan hör till samma tidsperiod under vilken man började bygga det västerländska konsumtionssamhället och tora dammet som krigen lämnat efter sig. Båda har fått sig en stöt: det moderna konsumtionssamhället som de hjälpt bygga är i seriös kris, fabriker kan inte längre fortsätta spotta ut papiljotter och skyskrapan har förlorat sitt statusvärde.”

Uppgift 1 – Diskussionsväckare

I verket *Woolyworld* har Sari Palosaari byggt en modellstorstad av papiljotter. Metrotunnlarna har Palosaari åstadkommit genom att rulla ut ett trådnystan, samtidigt skapande illusionen av en framåt farande metrovagn.

Hurdan stämning är det i Sari Palosaaris storstad? Ett hurdat intryck ger miniatyrmodellens material? Än stadens ljud eller det sätt som videon är inspelad?

Fundera tillsammans över varför det är viktigt att bygga miniatyrmodeller av stora byggnadsprojekt och planera dem väl? Vad kan man få reda på med hjälp av modellen före man börjar bygga?

Uppgift 2 – Projekt

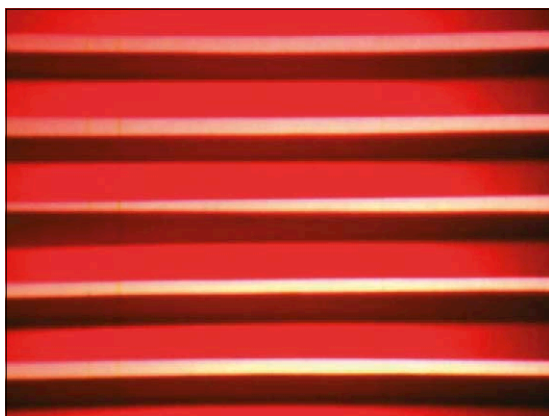
Bygg en egen miniatyrstad av återvinningsskrot och pysselmaterial. Ställ miniatyrmodellen på ett bord eller gå ner på dens nivå på golvet och studera gatuvyn och perspektivet ur olika vinklar. Tänk på hur solen rör sig under dygnets lopp och pröva hur ljuset ändras och skuggorna rör sig genom att belysa modellen med en lampa. Använd färgat, transparent plast för att pröva hur det ser ut med ljus av annan färg.

Fotografera eller filma miniatyrmodellens gator från olika vinklar. Måla en bakgrundsvy åt staden, som ni kan placera i bilderna!

Fundera även på byggnadernas material och färger. Hur låter er stad, eller hur doftar där? Hurdan är stämningen?

Uppgift 3 – Extrauppgift

Ni kan använda miniatyrmodellstaden som kuliss i en animation. Animera liv i staden till exempel med hjälp av leksaker!

Pasi Sleeping Myllymäki

HORIZONTAL

1979 | längd 03:37

Beskrivning av verket

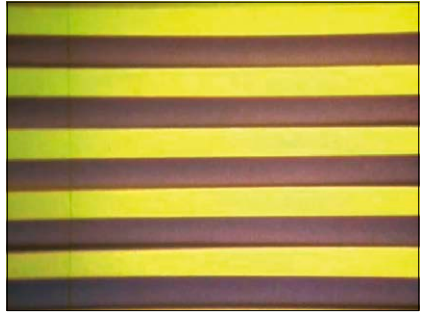
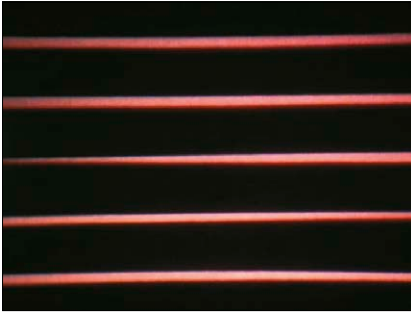
Horizontal är ett formalistiskt – dvs. betonar verkets form i stället för innehåll – experiment med ljus, färg och ljud. Basen utgörs av en akustisk gitarrs svajande sus, som gjorts genom att manipulera spolbandsspelarens uppspelningshastigheter. Ett A4-ark, som vikts till ett dragspel, byter färg då ljusen rör sig.

(Mika Taanila: *Seitsemännen taiteen sivullisia – Kokeellinen elokuva Suomessa 1933-1985*)

Konstnären beskriver verkets tillkomst, arbetandet samt konsten som en del av inlärningsprocessen

“Filmens bild är nästan alltid horisontell. I min film ville jag understryka speciellt horisontaliteten genom att skapa ett verk som endast består av möjligast långa, horisontella färgplan. Det horisontala temat i filmen *Horizontal* uppkom från viljan att förenkla filmuttrycket till det yttersta.”

“Då jag gjorde verket märkte och insåg jag att man kan göra uttrycket mera effektivt genom att minska möjligast mycket på olika element. Samma har många av dem märkt som gjort slagkraftiga aforismer, slagkraftiga karikatyrer eller slagkraftiga gitarriffer osv.”

Uppgift 1 – Diskussionsväckare

I Pasi Sleeping Myllymäkis verk *Horizontal* förenas ljud, form, färg och rörelse. Utgångspunkten för Myllymäkis verk är musiken, runt vilken man inspelat filmen. Formen, som påminner om ett notsystem, har gjorts genom att man vikt ett papper lik ett dragspel och belyst det med ljus av olika färg.

Fundera över hurdan stämningen är och varför. Hur passar rörelserna, formen och ljudlandskapet ihop? Vilka färger och nyanser innehåller verket *Horizontal*? Hurdan stämning förmedlar de olika färgerna?

Uppgift 2 – Projekt

Vilken form har musiken? Lyssna koncentrerat med slutna ögon till musiken i Pasi Sleeping Myllymäkis verk *Horizontal*, eller någon annan instrumentalmusik. Gör en egen video på basis av musiken.

Fundera först över vilken färg den musik har som ni lyssnar till. Välj ut papper av olika färg och nyanser. Vilken form hade musiken? Klipp ut formerna i pappren.

Hurdana rörelser passar musiken? Gör en stop motion-animation av bitarna. I collageanimation lägger man pappersfigurer eller -former på en större kartong där man tar bilder på dem vartefter man flyttat på dem. Kameran bör ställas så att kartongen fyller hela bildytan. Det lönar sig att fästa pappersbitarna med lite häftmassa, så de inte rör sig av sig själva. Obs! Med små rörelser eller förflyttanden får man en lugn animation och med stora blir rörelserna snabba!

Uppgift 3 – Extrauppgift

Gör en performans! Hurdana rörelser framkallar musiken? Låt musiken spela och filma uppträdandena på video! Använd dräkter, ljus och rekvisita. Efter att ni tittat på videon kan ni diskutera stämningen och vad som påverkade den.

Hur undersöker jag?

Konst som informationskälla

AV-arkkis publikationsserie erbjuder färdiga redskap till medie- och konstfostran för småbarnsfostrare och lärare i den grundläggande utbildningen. Läropaketet baserar sig på verk gjorda av Finlands främsta mediekonstnärer.

Hur undersöker jag? är seriens fjärde del. Materialet inbjuder lärarna att inkludera konsten i den heltäckande fenomenbaserade inlärningsprocessen. **Marjatta Bardys**, **Kati Rintakorpi** och **Hannele Cantells** artiklar diskuterar punkter där medie, konst, forskning och inläring möts. Materialet innehåller också fem medieverk samt samhörande uppgifter, som uppmuntrar till forskning med konstens medel.

Läropaketet *Hur undersöker jag?* är avsett speciellt för lärare inom småbarnsfostran och de lägre årskurserna i grundskolan. Innehållet lämpar sig dock för barn i många olika åldrar.

Registrerade användare får gratis titta på de verk som hör till läropaketet i AV-arkkis webbservice www.av-arkki.fi/edu, som är avsedd för medie- och konstfostran.

Läropaketets skriftliga material kan också laddas ner gratis i PDF-format i samma www-adress. Genom att registrera sig som användare får läraren ett lösenord och rätt att använda videorna som en del av undervisningen. I samma adress finns också publikationsseriens tidigare delar med samhörande verk och uppgifter.

Verken finns också på DVD-skiva, som man får hyra och använda i undervisningen, ifall det inte är möjligt att i undervisningssituationen spela upp dem via nätet.

AV-arkki, distributionscentret för finländsk mediekonst, har gjort banbrytande arbete som distributör av finländsk mediekonst sedan 1989. AV-arkkis verksamhet har främjat den finländska mediekonstens internationella framgång. Organisationens verksamhet är unik såväl i Finland som i de övriga nordiska länderna.

WWW.AV-ARKKI.FI/EDU